

Quadrifolia

Jaargang 24, nr. 2 – april 2011

Afd. Deventer

Mossenexcursie in het Wisselse Veen met de afdeling Epe-Heerde

Zaterdag 2 april 2011, 13.00 uur
Meestal duurt een excursie 2 tot 3 uur.
Excursieleider: Mariet van Gelder

Start bij de carpoolplaats aan de Zutphenseweg ten noorden van de A1.

Bij deze excursie lopen we mee met de mossenexcursie van de KNNV- afdeling Epe/Heerde. Bij deze afdeling is veel kennis van mossen. Deze interessante planten zie je overal, maar in de meeste excursies wordt er weinig aandacht aan besteed. Daar kunnen we met deze excursie verandering in brengen.

In Epe/Wissel verzamelen we aan de parkeerplaats Boerweg. Het 1ste stuk van de Boerweg is verhard. Bij een splitsing gaat de Boerweg naar rechts onverhard verder. Rechtdoor is de Veenweg, deze is wel verhard. In de oksel van deze splitsing ligt de parkeerplaats. Opgave bij Nienke Dijkstra 0570 657817 of dijkstra_nienke@hotmail.com

Excursie rond Kasteel Middachten

Zondag 17 april 2011, 10.00 uur
Excursieleiders: Nienke Dijkstra en Eefke van Schaik

We verzamelen op de parkeerplaats van Kasteel Middachten, Smidsallee in De Steeg. Zodra we uit de auto stappen zullen we de Groene Specht horen. Eerst lopen we langs de kasteelmuur, en kunnen we door poortjes en doorkijkjes ook een blik werpen in de formele tuin. We zullen mooie voorjaarsflora zien, waaronder ook Stinzenplanten. Landgoed Middachten is een veelzijdig gebied, met mooie lanen, waterpartijen, natuurlijk beheerde weilanden, en natte gebieden zoals een mooi Elzenbroekbos. Middachten is ook voor vogels een aantrekkelijke plek. Op een aantal plaatsen zullen we bovendien even stilstaan bij historische of natuurlijke wetenswaardigheden. De parkeerplaats ligt aan de Smidsallee. Vanaf het dorp Ellecom over de N348 (dus niet via autoweg A348!) richting Arnhem, vijftig meter na het bord De Steeg linksaf. Aanmelden bij Nienke Dijkstra 0570-657817 of dijkstra_nienke@hotmail.com, of bij Eefke eefkevanschaik@xs4all.nl

Kleine excursie Douwelerkolk

Donderdag 21 april 2011, 14.00 tot 15.30 uur.
Excursieleider: Ronald Groenink
We verzamelen om 14.00 uur op de parkeerplaats bij de sportvelden tegenover de ingang van het ziekenhuis aan de Nico Bolkensteinlaan.
We wandelen langs de Douwelerkolk. Tegen die tijd zijn de jonge bosuilen al uit het nest.
We zijn benieuwd of er na twee strenge winters nog ijsvogels broeden en verder zijn er dan al de nodige zangvogels uit Afrika terug.
Aanmelden bij Ronald Groenink, ronald.groenink@hagemeyer.nl of Nienke Dijkstra, tel. 0570 657817

Excursie: Beekbergerwoud

Zondag 1 mei 2011, 10.00 uur
Verzamelen: Parkeerplaats Woudweg, 7381 BA Apeldoorn
Excursieleiders: Dick Steenstra en Henny Wassens
Op zondag 1 mei gaan we naar het Beekbergerwoud. Dit was ooit het laatste stukje oerbos van Nederland. Rond 1870 werd dit bos gesloopt (zo werd dat destijds genoemd) nadat het zich 8000 jaar vrij had kunnen ontwikkelen. Men ging de grond gebruiken voor weilanden en akkers. Enkele jaren geleden is Natuurmonumenten begonnen het gebied te herstellen. Het is een nat gebied waar ooit bijzondere planten groeiden en waarvan men hoopt dat ze weer terugkomen. Inmiddels is de Blauwborst weer gesignaleerd en ook de Sprinkhaanzanger, Bosrietzanger en Spotvogel hebben zich laten zien. Het is inmiddels een mooi afwisselend natuurgebied geworden met een vlonderpad door het natte gedeelte en een uitkijktoren. Deze excursie is de eerste uit een reeks van vier excursies naar het Beekbergerwoud. We willen het gebied in de verschillende seizoenen bezoeken en de ontwikkelingen gaandeweg het jaar volgen. De tweede excursie zal zondag 26 juni zijn en de derde en vierde excursie zullen in de volgende Quadrifolia worden aangekondigd. Opgeven bij Dick Steenstra (0570-619176) of Henny Wassens (0570-676072).

Excursie Wilpse Klei

Zaterdag 7 mei 2011, 09.30 tot 12.30 uur.
Start en eindpunt Museumcafé De Kribbe
aan de Weerdseweg.

Excursieleider: Cor Heidenrijk

De Wilpse Klei is een uiterwaardengebied waar veel soorten weidevogels voorkomen. Naast de bekende soorten als Kievit, Scholekster, Grutto en Tureluur, broeden op de Wilpse Klei ook de Wulp, Gele Kwikstaart, Slobeend, Kleine Plevier en Kwartelkoning.

Ook zullen we tijdens deze excursie veel watervogels tegen komen. Zowel op de IJssel, als in de zandgaten en slenken (oude stroomgeulen). Futen, krakeenden, bergeenden, aalscholvers en verschillende soorten ganzen zijn gegarandeerd. Daarnaast mogelijk zilverreigers en de nodige roofvogels.

Behalve vogels zullen we tijdens deze excursie ook veel soorten planten zien. Afgelopen jaar hebben een aantal KNNV'ers een gemiddeld stukje hooiland van 25 m² op de Wilpse Klei geïnventariseerd en kwamen daarbij tot 34 verschillende soorten! We zullen niet direct oog in oog staan met een bever, maar sporen van zijn aanwezigheid zullen we waarschijnlijk wel tegenkomen. Last but not least is De Wilpse Klei ook landschappelijk een aantrekkelijk gebied. We hebben een groot deel van deze excursie de IJssel aan de ene kant, en slenken en kolken aan de andere kant. Deze excursie gaat niet over bestaande wandelpaden. Van tijd tot tijd dus over hekjes klimmen en bij nat weer zorgen voor goed schoeisel! Het aantal deelnemers is, gezien de kwetsbaarheid van het gebied maximaal 12 personen. En....verrekijker meenemen!

Baltsende bergeenden (foto Cor Heidenrijk)

Scholekster (foto Cor Heidenrijk)

Deelname op volgorde van aanmelding. Opgeven voor 30 april bij Nienke Dijkstra tel. 0570 657817 of dijkstra_nienke@hotmail.com.

Avondexcursie Vleermuizen in Diepenveen

(Publieksexcursie)

Donderdag 19 mei 2011, 21.00 tot ca. 23.00 uur

Plaats: NH-kerk Diepenveen

Excursieleider: Tom Dekker

17 februari is er een lezing geweest over vleermuizen. In het vervolg hierop is er een excursie gepland op 19 mei a.s. in Diepenveen. De excursie start bij de kerk in Diepenveen, een half uur voor zonsondergang. Er zal een korte introductie gegeven worden over

vleermuizen, waarna er met behulp van batdetectoren naar vleermuizen zal worden geluisterd. Mogelijk zullen we ook jagende vleermuizen zien. Indien het regent of indien het erg koud is, gaat de excursie niet door. Vleermuizen houden niet zo van regen en kou. De excursie zal dan worden verplaatst. Het is niet noodzakelijk om de lezing bijgewoond te hebben om aan de excursie te kunnen meedoen. Deze excursie is een publieksexcursie. Omdat de KNNV dit jaar 110 jaar bestaat worden er in de 'Groene KNNV-maand' 110 excursies georganiseerd in het hele land. Geïnteresseerde niet-leden kunnen hieraan meedoen. Zie ook 'Van de voorzitter' in deze Quadrifolia.

Avondexcursie Gooiermars

Donderdag 26 mei 2011, 18.00 uur
Verzamelpunt: Starinksweg bij de kruising met de wetering. Te bereiken vanaf de Holterweg in Colmschate. Linksaf de Gooikersdijk-Gravenweg-eerste weg rechts is de Starinksweg.
Excursieleider: de heer G.J. van Dijk van waterschap Groot Salland.

Op 20 januari hadden we een lezing door de heer Van Dijk over de activiteiten van het waterschap in Salland. Ook in de Gooiermars is het een en ander veranderd met invloeden op flora en fauna. De heer Van Dijk zal ons daar rondleiden. Te verwachten planten o.a. orchissen en Kruidend moerasscherm. Mogelijk vliegt de Weidebeekjuffer rond. Bij nat weer laarzen mee. Opgave bij Bien Hage: tel 0570 640265 of Nienke Dijkstra, tel 0570 657817

Paddenstoelenexcursie Flevoland

Zondag 29 mei 2011, 9.00 uur bij de carpoolplaats Zutphenseweg ten noorden van de A1
Excursieleider: Atte van den Berg
Bij paddenstoelen denk je aan de herfst, maar in het voorjaar zijn ze er ook. In dit jaargetijden kom je heel andere paddenstoelensoorten tegen. Atte van den Berg is paddenstoelenexpert en neemt ons mee naar de meest interessante groeiplaatsen van paddenstoelen in de Flevopolder. Opgave bij Nienke Dijkstra, tel. 0570 657817 of dijkstra_nienke@hotmail.com

Excursie Beekbergerwoud

Zondag 26 juni 2011, 10.00 uur
Verzamelen: Parkeerplaats Woudweg, 7381 BA Apeldoorn
Excursieleiders: Dick Steenstra en Henny Wassens
Dit is de tweede excursie in de reeks van vier naar het Beekbergerwoud. Na ongeveer 2 maanden gaan we weer een kijkje nemen in dit gebied met z'n bijzondere geschiedenis. De vogels zullen minder hoorbaar aanwezig zijn maar de groei en bloei van de planten is nu volop te bewonderen. Kijk voor meer informatie bij de eerste excursie op 1 mei 2011, ook in deze *Quadrifolia*. Opgeven bij Dick Steenstra (0570-619176) of Henny Wassens (0570-676072).

Kleine excursie Gorsse Heide

Donderdag 16 juni 2011, 14.00 tot 15.30 uur
Excursieleider: Gerrie Roetert
Start is aan de Elzerdijk, bij de ingang (met slagboom) vrijwel tegenover de kartbaan.
De Elzerdijk is een van de zes wegen van de Zessprong in Joppe.

De Gorsse Heide, natuurparel van de Achterhoek, is een heidegebied dat ligt in de gemeente Lochem. Sinds eind 18e eeuw was het in gebruik als militair oefen- en schietterrein.

Hoe tegenstrijdig het ook mag klinken, dit gebruik en beheer heeft uiteindelijk gezorgd voor instandhouding van veel bijzondere natuurwaarden.

In tegenstelling tot veel andere 'woeste gronden' is het gespaard gebleven voor ontginning. Het terrein heeft inmiddels de status van openbaar toegankelijk natuurgebied.

Het staat te boek als een van de meest belangrijke en grootste nog aanwezige natte heideterreinen van Oost Gelderland. In het provinciaal natuurbeleid wordt zelfs gesproken van 'natuurparel'... Een bezoek waard.

Aanmelden bij Gerrie Roetert, gerrieroetert@xs4all.nl of Nienke Dijkstra tel. 0570 657817, dijkstra_nienke@hotmail.com

Vooraankondiging: Zaterdag 3 september 2011 Gewestelijke excursie

Bootocht over de IJssel en over het Ketelmeer en het Vossemeer

De afdeling Zwolle organiseert deze dag een bootocht over de IJssel richting Kampen, over het Ketelmeer en het Vossemeer en weer terug. Leden van de afdelingen in het Gewest IJsselstreek wordt de mogelijkheid geboden om deze bootocht ook mee te maken. Er is plaats voor 60 personen. Het vertrek vanuit Zwolle (Katerveer) is om 09.30 uur en de vaartocht eindigt om 16.30 uur. De kosten á € 15,- zijn excl. lunch.

Aanmelding kan plaatsvinden door uiterlijk 15 augustus €15,- over te maken op rekeningnummer 998242 ten name van de KNNV Zwolle, o.v.v. 'bootocht, naam, en telefoonnummer'. Denk eraan: wie het eerst komt die het eerst maalt want vol is vol! Er zijn etenswaren aan boord verkrijgbaar.

Informatie kan worden verkregen bij Erwin de Visser, telefoon 06-23207002.

Teruoblik

Excursie Zonnenbergen

7 november 2010

Aantal deelnemers: 17 of meer?

Excursieleider: Harry Groenink

Het doel van de excursie van vandaag was het landgoed Zonnenbergen, tussen Heeten en Wesepe en grenzend aan het Overijssels Kanaal. Het weer was goed en de opkomst groot. Het was een afwisselende excursie. Op de meer open plekken waren vogels makkelijker waar te nemen. In de verte bij een plas zagen we zelfs een Witgatje en later zagen we koperwieken over een vlakte naar de bosrand vliegen. Ook de paddenstoelliefhebbers kwamen aan hun trekken, we zagen onder andere Takruitertje, Parelamaniet en de Geschubde inktzwam. En we hoorden van Harry Groenink over de IJsvogelvlinder waarvan de rups overwintert in de Kamperfoelie. Het was een mooie herfstwandeling en nadat we ook nog even naar het Overijssels Kanaal zijn gelopen werd Harry hartelijk bedankt voor het organiseren van deze mooie excursie.

Excursie Lochemse Berg

21 november 2010

Aantal deelnemers: 14

Excursieleiders: Dick Steenstra en Henny Wassens

Voor een excursie in november was het goed wandelweer en toen we de parkeerplaats nog niet eens af waren was er al een prachtige waarneming: de Spechtinktzwam in vele verschijningsvormen, van jong tot oud. De Lochemse Berg is een stuwwalrestant, een duidelijk herkenbaar gevolg van ijstijden van heel lang geleden. Minder lang geleden was het gebied markegrond met veel heide. In de 19e eeuw is de grond verdeeld. Een groot deel is toen bebost en aan de rand waren er akkers en weilanden. Tussen de twee toppen, de Lochemseberg en de Kalenberg ligt een kwelplek, de Duivelskolk. Deze hebben we alleen uit verte gezien en is interessant door de planten die er voorkomen: Waterpostelein en Moerasdroogbloem. Er zaten bijna geen bladeren meer aan de bomen maar toch zijn er nog veel paddenstoelen gevonden: Paarse schijnridderzwam, Knolparasolzwam en heel veel Glimmerinktzwammen. Aan het eind bedankte Klaske Dick en Henny voor het organiseren van deze mooie herfstexcursie.

Actueel

Goed nieuws en slecht nieuws uit De Slenk

Het jaar 2010 is voor de Slenk heel wisselend geëindigd: twee positieve ontwikkelingen die geheel worden overschaduwd door een gebeurtenis met uiterst negatieve en vrijwel zeker onomkeerbare gevolgen. In chronologische volgorde gaat het om de volgende zaken.

Door Hans Grotenhuis

Goed nieuws

Zoals jullie wellicht weten, is de sloot in de Slenk gedempt. Deze ingrijpende maatregel is in 2008 uitgevoerd. De bedoeling van deze maatregel is om het basen- en ijzerrijke grondwater weer terug te krijgen in de wortelzone van de vegetatie. Voldoende basen in de wortelzone is een essentiële voorwaarde om een waardevolle, soortenrijke vegetatie te krijgen. Het streven is om het zogenaamde Dotterbloemhooiland tot ontwikkeling te laten komen. Deze ontwikkeling is beslist mogelijk gezien de kwaliteit van het grondwater (dat is al eens

onderzocht) en de plantensoorten uit dit vegetatietype die in het verleden aanwezig zijn geweest maar door verdroging zijn verdwenen.

Wat is nu het goede nieuws? Eind augustus heeft het overvloedig geregend. De lage delen van de Slenk stonden als gevolg van de regen en het dempen van de sloot onder water omdat er geen afvoer van regenwater meer plaatsvindt. Op een aantal plaatsen dreef een 'ijzerfilmpje' op het water, vooral aan de randen van het lage deel. Jullie kennen dat wel: het lijkt op olieverontreiniging met allerlei kleuren door lichtbreking. Bij aanraking breekt het filmpje in stukjes en dat doet een oliefilmpje niet. De

aanwezigheid van een dergelijk ijzerfilmje betekent dat er ijzerrijk grondwater aan de oppervlakte komt; en niet alleen ijzerrijk, maar ook baserijk water, alleen dat zie je niet. De laag regenwater op het maaiveld zorgt voor druk op het grondwater. Door deze druk wordt het grondwater als het ware aan de randen van de lage delen van de Slenk naar boven geperst en komt als kwel aan de oppervlakte. Door dit proces wordt de basenvoorraad in de wortelzone van de vegetatie weer aangevuld en dat is nu juist de voorwaarde om dotterbloemhooiland te laten ontstaan. Het is echter niet zo dat na één jaar de basenvoorraad al voldoende is aangevuld; dat duurt nog wel een aantal jaren. We kunnen al wel constateren dat het hydrologische systeem weer op gang komt.

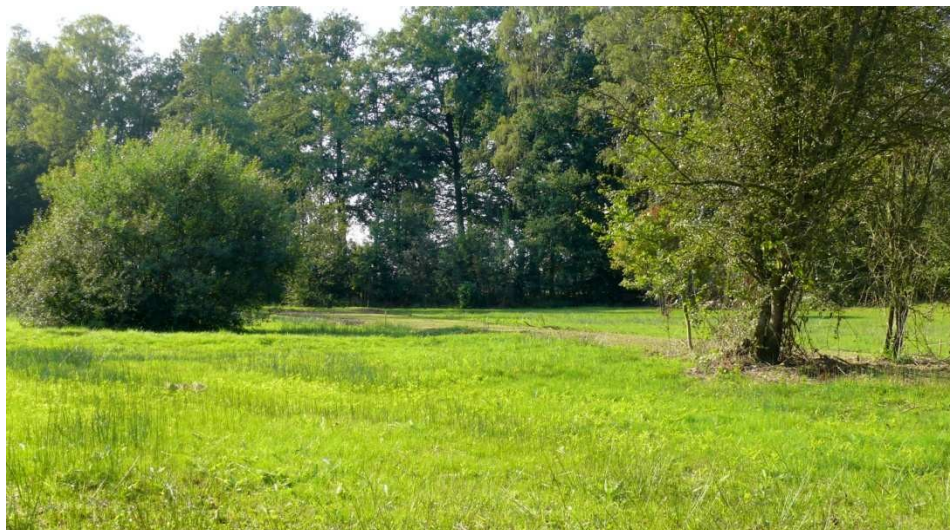
Slecht nieuws

Eind oktober is door een miscommunicatie tussen het Waterschap Groot Salland als opdrachtgever en een loonwerker uit Okkenbroek als opdrachtnemer door de laatste met groot en zwaar materieel in de Slenk gewerkt. Het was de bedoeling dat de loonwerker het maaisel, vrijgekomen bij het onderhoud van de Lettelerleide, zou ophalen. Abusievelijk is het maaisel opgehaald dat nog in de Slenk lag als gevolg van de regen. Daarbij is, zoals gezegd, met groot en zwaar materieel in het meest kwetsbare deel gewerkt. Dat is het gedeelte waar dotterbloemhooiland tot ontwikkeling zou kunnen komen en waarvoor de hydrologische situatie ook geschikt was gemaakt door het dempen van de sloot zoals ik hierboven heb beschreven.

Het gevolg van deze miskleun is dat de vegetatie kapot is gereden en dat de bodem onomkeerbaar is verdicht. Wat een soortenrijk, nat schraalland met potentie voor dotterbloemhooiland was, is gedegradeerd tot een modderpoel; zie bijgevoegde

foto's. Wat de schade aan de vegetatie is, moet blijken in het komende vegetatie seizoen. Ik zal dat nauwkeurig volgen en vastleggen. Mijn verwachtingen zijn echter niet hoog gespannen: de

vegetatie zal waarschijnlijk verruigen. Behalve dat de natuurwaarden (niet alleen de botanische kwaliteit, maar ook de insectenfauna) zijn vernietigd, is ook 40 jaar betrokkenheid en arbeid van een aantal KNNV leden in één klap om zeep geholpen. Dat is een slag in het gezicht van al degenen die in de loop der jaren een bijdrage hebben geleverd aan de ontwikkeling en de instandhouding van de natuur in de Slenk!

Uiteraard hebben Stichting IJssellandschap als eigenaar en ik namens de KNNV als belanghebbende en betrokkene, het waterschap aangesproken. IJssellandschap heeft het waterschap aansprakelijk gesteld en de KNNV heeft het waterschap aangesproken op haar maatschappelijke verantwoordelijkheid. De KNNV is formeel geen partij in deze affaire en onze juridische mogelijkheden zijn nihil. Onze invloed is daarom niet zo groot.

Het antwoord van het waterschap was ronduit bedroevend: op grond van uitsluitend juridische argumenten heeft het waterschap de aansprakelijkheid afgewezen. Geen woord over de natuurwaarden en geen woord over de maatschappelijke verantwoordelijkheid. Vervolgens hebben zowel de KNNV als IJssellandschap een brief aan het bestuur van het waterschap geschreven. De KNNV heeft de waterschapsbestuurders

die als vertegenwoordiger van Water Natuurlijk zijn gekozen, gewezen op hun verantwoordelijkheid jegens hun achterban. Water Natuurlijk is de landelijke partij die namens de natuurbeweging heeft meegedaan aan de waterschapsverkiezingen. Ongetwijfeld heeft een aantal van onze leden (u dus!) op afgevaardigden van Water Natuurlijk gestemd. Als kiezer verwachten we nu actie van onze vertegenwoordigers. Op 3 maart heb ik een gesprek

met het waterschap (op ambtelijk niveau). Wat daar uitkomt weet ik op het moment van inleveren van de copij voor de convo nog niet, maar ik zal hoe dan ook duidelijk maken dat er 40 jaar vrijwilligerswerk is vernietigd en dat vrijwilligers daar natuurlijk geen goed gevoel aan over houden!
Voor geïnteresseerden is de complete correspondentie met het waterschap via de mail bij mij op te vragen (dalkruid@planet.nl)

Oproep; monitoring Aardbeivlinder

Door Hans Grotenhuis

Onverwacht deed zich in de nazomer een mogelijkheid voor om met een subsidie van de provincie Overijssel (regeling voor verbetering van het leefgebied van bedreigde soorten) iets te doen voor de aardbeivlinder. Ik werd door Landschap Overijssel (uitvoerder van de regeling) benaderd of ik ideeën had hoe het leefgebied van de aardbeivlinder in de Slenk verbeterd kon worden. Dat had ik natuurlijk wel; er ligt altijd wel wat “op de plank” bij mij. IJssellandschap was als eigenaar natuurlijk ook benaderd en ook enthousiast. Gedrieën hebben we tijdens een veldbezoek de mogelijke maatregelen bekeken en bepaald wat er zou gebeuren. IJssellandschap heeft de administratieve rompslomp op zich genomen zoals offerteaanvraag bij de aannemer, subsidieaanvraag, opdrachtverlening en financiële afhandeling. Ik heb de praktische zaken geregeld zoals plan omzetten in een werkbeschrijving voor de aannemer (een soort bestek) en het werk in het veld uitzetten. In november is het werk naar tevredenheid van alle partijen uitgevoerd. Wat hebben we gedaan? De inrichtingsmaatregelen zijn erop gericht om de oppervlakte van de vliegplaats te vergroten. Daarvoor is een deel van de begroeiing met Pijpenstrootje en struweel dat grenst aan de huidige vliegplaats, verwijderd en zijn bomen gekapt om beide ruimten met elkaar te verbinden. Het streven is dat zich op het geplagde deel heischraal grasland ontwikkelt, vergelijkbaar met de vegetatie van de bestaande vliegplaats. Samen met een structuurrijke struweelrand (die door gericht beheer verder ontwikkeld zal worden) ontstaat een prima biotoop voor de aardbeivlinder. Ik heb zelden meegemaakt dat een project van idee tot en met uitvoering binnen een half jaar is afgerond. Dat geeft een goed gevoel. Punt van aandacht is de

monitoring. Om te kunnen zien of de maatregelen succesvol zijn, moet de ontwikkeling van de populatie van de aardbeivlinder worden gevolgd.

Zoals ik elders al heb geschreven, moet de ontwikkeling van de aardbeivlinder worden gevolgd; niet alleen voor onszelf om te zien of de inrichtingsmaatregelen succesvol zijn, maar ook om aan de subsidieverstrekker te kunnen laten zien dat de subsidie goed is besteed. Daarom zoek ik mensen die de populatie ontwikkeling zouden willen monitoren. Wat is daarvoor vereist? Uiteraard dat je de vlinder kent en herkent in het veld. In de vliegperiode van de vlinder (begin mei tot half juni) moet er regelmatig een veldbezoek worden gebracht. De waarnemingen moeten dan worden geteld (hoeveel exemplaren vliegen er) en de locatie moet op een kaart worden ingetekend (ik heb kaarten beschikbaar). Gedurende een periode van 6 weken kost het dus wat tijd, daarna ben je weer “vrij”. De monitoring is niet iets wat maar één jaar plaatsvindt; het moet meerdere jaren achter elkaar worden uitgevoerd. Voor verdere verwerking van de gegevens zorg ik. Mocht je interesse hebben of nog wat willen weten, dan kun je je tot mij wenden: Hans Grotenhuis, 0570 656339 (na 19.30 uur) of dalkruid@planet.nl

Liefhebbers gezocht voor planteninventarisatie in en rondom Deventer

Door Gerrit Hendriksen

Stichting FLORON zet zich in voor onderzoek naar en bescherming van de Nederlandse wilde flora. FLORON coördineert en stimuleert vrijwilligers die landelijke telprojecten voor planten uitvoeren, geeft voorlichting en advies, voert ecologisch onderzoek uit ten behoeve wetenschap, beheer en beleid en beschermt plantensoorten en hun leefgebieden.

U leest het al: daarvoor zijn vrijwilligers onontbeerlijk. Tot nu toe is de groep die zich bezighoudt met (planten)inventarisaties vooral gericht op projectmatige inventarisatie zoals bijvoorbeeld vorig jaar de inventarisatie van planten in de uiterwaarden ten behoeve van een weidevogelproject op de Wilpse Klei en niet te vergeten de start van de monitoring van de vegetatie op een terrein langs de Letterlerleide.

Tijdens onze nieuwjaarsbijeenkomst begreep ik dat er best wat mensen zijn die wat regelmatiger mee willen doen met een inventarisatie. In mijn vorige woonplaats was ik coördinator van de plantenwerkgroep van de IVN Tiel e.o. en werd er tijdens de zomermaanden een inventarisatie programma georganiseerd ten behoeve van de FLORON. Doelstelling was naast inventarisatie vooral ook kennisoverdracht en niet te vergeten wekelijks een gezellig avond, meestal met een picknick waarbij de wat lastige soorten gedetermineerd werden.

In navolging van die tijd wordt samen met de werkgroep excursie en inventarisatie een voorstel gedaan om aanstaande zomer op 2 woensdag avonden per maand van april tot september een kilometerhok te gaan inventariseren. Het voorstel is om het te beperken tot in totaal 2 kilometer hokken. Want de ervaring leert dat het gedurende de paar uur die zo'n avond telt het niet doenlijk is om een heel hok te "bewandelen".

Een kijkje op de site van FLORON leert dat er diverse kilometerhokken te "adopter" zijn in/rondom Deventer. Op het moment is nu nog niet duidelijk welke kilometerhokken in/rondom Deventer te actualiseren zijn. Van de coördinator van District 6 hoor ik nog welke hokken beschikbaar zijn voor actualisatie of dat onze kennis gewenst is als "nulmeting" voor de gebieden waar de komende jaren grote "werken" plaats vinden in de uiterwaarden.

Wat ik wel graag zou willen weten is wie geïnteresseerd is in een 2 wekelijkse gezellige avond waarbij we zoveel mogelijk van elkaars kennis van specifieke groepen kunnen profiteren en tegelijkertijd van nut kunnen zijn bij het overzicht van de landelijke flora en terloops de fauna.

*Opgaven graag bij Gerrit Hendriksen,
gw_hendriksen@zonnet.nl*

Voor wie zich nader wil oriënteren, het programma van FLORON district Beneden-IJssel 2011. De excursies eindigen omstreeks 13.00 uur

Za. 14 mei 2011

Excursie naar het hok 206/481, deels SBB gebied bij informatiecentrum de Zoogenbrink. Heel afwisselend gebied met o.a. Bleke zegge. Om 9.30 op station Olst. selectiehok FLORON.

Za. 25 juni 2011

Bezoek aan hok 210/509, Tolhuislanden tussen Zwolle en Rouveen, hok met natuurontwikkelingsproject met eerste blauwgraslandsorten en andere bijzonderheden. 9.30 uur bij de Lichtmis (209,500/511,050).

Za. 27 augustus 2011

Bezoek aan hok 209/510 naast de Lichtmis. In dit hok is in december 2010 25 ha veengrasland afgegraven! Nu na het eerste veldseizoen kunnen de eerste bijzondere soorten al aanwezig zijn. Ook de sloten en slootkanten zijn de moeite waard met Draadzegge, Blauwe knoop en Stijf struisriet. 9.30 uur bij de Lichtmis (209,500/511,050).

Cursus Wilde Planten 2011 KNNV-Arnhem

Veel mensen vragen zich wel eens af wat de naam is van een plant die ze buiten tegenkomen. Die te vinden kan lastig zijn omdat soorten vaak op elkaar lijken. Wat hulp bij het op naam brengen van planten is dan welkom. De cursus Wilde Planten, die de KNNV-Arnhem in 2011 voor de twintigste keer organiseert, biedt die hulp. Dat gebeurt door te oefenen in het zelf vinden van de naam van wilde planten met behulp van een flora aan de hand van levend materiaal. Elke cursusavond staat er op de 'plantentafel' een selectie uit de bloeiende planten die op dat moment in het wild te vinden zijn.

Op naam brengen van planten is niet het enige doel van de cursus. De naam is de sleutel tot het vinden van verdere informatie over de plant. De helft van de tijd wordt besteed aan de kenmerken van de belangrijkste plantenfamilies. Daarnaast komen onderwerpen aan bod als functie en vorm, standplaats, voortplanting, bloemen en insecten, en plantensystematiek. En er is ruimte voor bewondering en verwondering.

De cursus bestaat uit negen lessen op woensdagavond van 19.30 tot 22.00 en drie excursies op zaterdagmorgen. De cursusdata zijn 6, 13, 20 en 27 april, 11, 18 en 25 mei en 1 en 8 juni. De excursies zijn op 16 april, 21 mei en 4 juni

De cursus wordt gegeven in de Thomas a Kempischool, Thomas a Kempislaan 25, 6822, LR Arnhem.

De cursusprijs is €50 voor IVN- en KNNV-leden en €5 voor niet-leden. Daarbij is een reader met de samenvattingen van de lessen inbegrepen.

Als flora gebruiken we zesde druk van de KNNV-uitgave: "Veldgids Nederlandse Flora" van Henk Eggelte. Eventueel kan ook een exemplaar van de vijfde druk gebruikt worden. Verder zijn nodig een loep die 10x vergroot en een spits pincet. De flora, loep en pincet kunnen via de cursus besteld worden.

Er zijn twintig plaatsen beschikbaar. Op voorgaande cursussen was de belangstelling altijd groot, het is dus verstandig om snel aan te melden.

Aanmelding bij:
Michel Zwarts, tel 0630265575
michel.zwarts@xs4all.nl

Dassen en Vossen

Door Jan Oosterman

Een van onze trouwe leden, uit Bathmen, volgt al negen jaar Dassen en Vossen rondom de A1. Jan is lid van de Zoogdierenvereniging en werkt samen met wat vroeger Das en Boom heette. Hij deelt zijn kennis over de Das en de Vos ook met NMO, Landschap Overijssel, IJssellandschap en IVN Deventer. En nu ook graag met ons. We waarderen het dat we een mooi verslag krijgen van zijn waarnemingen in het jaar 2010. Het draagt bij aan wat we graag zien bij onze leden: het delen van kennis en het delen van de belevingen in de natuur. We hopen dat Jan nog vele jaren door zal gaan met het volgen van de Das en de Vos.

Dassen in 2010, in de omgeving van Bathmen, ten zuiden van de A1
Hoewel mijn waarnemingen allemaal ten zuiden van de A1 zijn gedaan is het grote nieuws van 2010 dat de Dassen de A1 in noordelijke richting zijn overgestoken.

Met name in het Oostermaat heb ik op aanwijzing van Jeroen Kloppenburg daar de bewijzen van gezien. Ik ben benieuwd naar de verdere ontwikkelingen.

Toelichting op de bijlage Dassenburchten rond Bathmen in 2010.

In het algemeen kan worden vastgesteld dat de populatie stabiel is. Ik heb 22 dassen gezien, op 4 burchten zijn jongen grootgebracht. Op twee burchten, waarin voorheen een gezonde familie leefde, zijn in 2010 geen bewijzen van bewoning meer gevonden.

Hieronder de waarnemingen en voornaamste bijzonderheden in chronologische volgorde.
1-5-2010. De Braakman.

In 2002 zag ik hier mijn eerste das. Nu viel het op dat er geen vers uitgeworpen zand lag. Mijn besluit om toch maar te gaan zitten werd beloond. Een moedervos kwam naar boven en zag mij over het hoofd. Even later kon ik genieten van een kluwen van 5 spelende vosjes. Tot moeder 10 minuten later terug kwam.

5-5-2010 Kasteelweg.

Hier had ik om 21.00 uur de schuilhut nog maar net staan of er kwamen al 3 jonge dassen naar boven., gevolgd door de moeder. Iets verder weg verscheen niet veel later een mannetje.

10-5-2010. Oxe in houtwal.

Op deze nieuwe burcht zag ik 2 dassen. Verwacht mag worden dat in deze uitbundig uitgegraven houtwal in 2011 jongen geboren worden. Dit is de 3de locatie in de Oxerhof.

15-5-2010. Temmingstuw-oost.

Eén das waargenomen.

19-5-2010. Oxe in het bos.

Eén das waargenomen. Liep in mijn geurspoor en holde terug.

20-5-2010 Oxe langs de bosrand.
Das met twee jongen, pas om 21.45 uur. Heel weinig licht onder de lariksen.
25-5-2010 Het Rensink. nabij de A1
Om 22.15 uur, bij weinig licht maakten 7 dassen een oversteek van het bos naar koolzaadveld.
De scheiding tussen bos en akker was maar 1 meter breed. Ik veronderstel dat er 3 jongen bij zijn geweest. Het ging te snel om de dassen onderling te kunnen vergelijken.
28-5-2010 Dortherbos.
Helaas geen verse graafsporen meer gevonden, ook niet bij vervolfbezoeken. Verlaten dus.
28-5-2010 Dortherdijk.
Op deze burcht, waar vorig jaar 4 jongen gezien zijn, waren geen verse graafsporen meer.
Vervolgbezoeken gaven hetzelfde beeld. Waar zou de gezonde familie gebleven kunnen zijn?

1-6-2010 Temmingstuw west.
Eén vos op de burcht om 22.10 uur. Keek eens naar de schuilhut en ging rustig op pad.
Prooiresten, zoals kippenvleugels in de omgeving.
Bij de vos met jongen waren geen prooiresten te zien.
25-6-2010 DeBraakman
Even kijken hoe groot de vosjes zijn geworden sinds 1-5 was de gedachte. Maar geen vosjes gezien. In plaats daarvan kwam op dezelfde plek een moederdas met twee jongen te voorschijn.
Overige bijzonderheden: Dode dassen gevonden op 2-5 (Croddendijk) en op 8-8 (Braakmanssteeg) De drie dassentunnels onder de A1 lijken niet meer in gebruik.
Misschien onbruikbaar geworden door wateroverlast?

Jan Oosterman

Wandelen op de Gorsselse Heide

De Stichting Marke Gorsselse Heide en het IVN Zutphen/Warnsveld organiseren in 2011 een aantal excursies op de Gorsselse heide. In dit artikel staan de excursies t/m 5 juli. Degene die mee willen, kunnen op de datum en tijd zich melden bij de startplaats.

Maandag 25 april (tweede Paasdag): Vroege vogelwandeling met vogelconcert.

Aanvang 6.00 uur

Zondag 8 mei: Wandeling met thema: Bloeiende Gagel. Gagel en bier.

Aanvang 14.00 uur

Vrijdag 17 juni: Zomeravondwandeling en vanaf de schemering op zoek naar Vleermuizen.

Aanvang 21.00 uur

Dinsdag 5 juli: Zomeravond op de hei, zintuigenwandeling (horen, zien, ruiken, voelen)

Aanvang 19.00 uur

Alle wandelingen starten bij de ingang van de Gorsselse hei aan de Elzerdijk. Schuin tegenover de Parkeerplaats van de Kartbaan in Eefde.

De excursies duren ongeveer 2 uur.

Bij nat weer zijn laarzen aan te bevelen.

Deelname is op eigen risico.

Meer informatie: www.markegorsselseheide.nl

2011 het Jaar van de Vleermuizen

Niet alleen in Nederland maar in heel Europa wordt 2011 het Jaar van de Vleermuizen. Met een publiekscampagne wil de Zoogdierverseniging aandacht vragen voor deze voor veel mensen onbekende, mysterieuze maar wel beschermde en uiterst nuttige vliegende zoogdieren. Nederland gaat in 2011 vleermuizen ontdekken!

Door Eric van Kaathoven

Elk jaar vraagt de Zoogdierverseniging extra aandacht voor een van de in Nederland in het wild levende zoogdiersoorten. In 2009 was dat de egel (zie www.jaarvandeegel.nl) in 2010 het wild zwijn. In 2011 is gekozen voor alle Nederlandse vleermuissoorten.

Vleermuizen en mensen leven vlakbij elkaar maar dat wil niet zeggen dat mensen ook veel van vleermuizen weten. Veel bewoners en eigenaren merken de aanwezigheid van vleermuizen niet eens op. Meestal veroorzaken ze ook geen overlast. Maar onbekend maakt ook onbemind. Mensen weten niet dat ze met de verkeerde wijze van isoleren vleermuizen schade kunnen toebrengen en ze weten ook niet hoe belangrijk hun tuin kan zijn voor de vleermuizen. En dat is jammer want vleermuizen verlevendigen de leefomgeving van de mens en hebben hun nut bewezen als natuurlijke insectenverdelgers. Een watervleermuis vangt bijvoorbeeld zo'n 3.000 muggen per nacht. Alle Nederlandse vleermuizen zijn insectenetters. In Amerika nemen ze in droge gebieden maatregelen nemen om de

vleermuispopulatie in stand te houden, om insectenplagen te voorkomen.
Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de Zoogdierverseniging, Eric van Kaathoven (persvoorlichter en campagneleider) of met Herman Limpens vleermuisonderzoeker: Tel: 024-7410500 en 06-20736614 (Limpens).
De Europese campagne wordt ondersteund door Eurobats (www.eurobats.org) aangesloten bij UNEP (United Nations Environment Programme)

Eric van Kaathoven Communicatie Zoogdierverseniging Eindredacteur Zoogdier eric.vankaathoven@zoogdierverseniging.nl www.zoogdierverseniging.nl De Zoogdierverseniging is verhuisd! Nieuw adres: Toernooiveld 1 6525 ED Nijmegen 024-7410500
--

Verenigingszaken

Van de Voorzitter

Als ik dit stukje schrijf, staan in mijn tuin de Winterakonietjes volop in bloei. Ook de Boerenkrokus en de Sneeuwkllokjes hebben hun bloemen geopend, niet allemaal van harte, maar toch..... De lente is in aantocht.

Alle leden van onze afdeling krijgen waarschijnlijk weer zin om naar buiten te gaan en te genieten van de natuur. Onze bestuursleden Nienke, Bien en Claire zorgen weer voor een aantrekkelijk programma, voor ieder wat wils. Langere excursies in het weekeinde, korte wandelingen op de donderdagmiddagen voor degenen die wat minder ver kunnen gaan. Ik hoop dat we veel leden mogen begroeten op onze tochten, hoe meer mensen er mee zijn, hoe meer we zien en leren over de Natuur en daardoor meer genieten.

Op 5 februari bezocht ik de Beleidsraad, het adviesorgaan voor het Landelijk Bestuur. Er is onder andere gepraat over de viering van het 110 jarig bestaan van de Landelijke vereniging. In mei en oktober willen we daar wat meer aandacht aan besteden. In mei is dat met een publieksexkursie, in oktober stel ik me voor dat we een lezing houden waarbij ook publiek uitgenodigd wordt. Maar daar moeten we ons als bestuur nog over bezinnen.

Verder kwam mij ter ore dat de werkgroep Geologie en Landschap van de KNNV op 10 april een excursie in Deventer en op de Sallandse Heuvelrug houdt. Het is een ochtenddeel in Deventer en een middagdeel op de heuvelrug. Het uitgebreide programma staat op de site van de KNNV, kies: Werkgroepen, kies: geologie en landschap.

De excursie begint om 10.15 uur bij het station, opgave: penningmeester@geoland.knnv.nl

De werkgroep bestaat in 2012 40 jaar en ter gelegenheid van dat jubileum wil men een "Dag van de Geomorfologie" organiseren. Misschien iets om ook als afdeling aan te denken.

De ontheffing van de Flora en Faunawet die geldt voor KNNV-leden is dit jaar in mei afgelopen. De landelijke vereniging vraagt een nieuwe ontheffing aan. Individuele leden die ontheffing willen verkrijgen, moeten die aanvragen bij het Landelijk Bureau.

De afdeling NoordWestVeluwe bestaat dit jaar 40 jaar, zij vieren ook hun jubileum. Waarschijnlijk zal de afdeling daar iets van horen.

Natuurlijk waren er ook zorgen binnen de vereniging. Zorgen over het aantal leden en de actieve leden, over het verkrijgen van bestuursleden en laatst maar niet in het minst over de Natuur zelf en de gelden die daarvoor door de regering ter beschikking worden gesteld. Ook wordt er aan individuele leden en afdelingen gevraagd zoveel mogelijk met acties mee te doen. Vaak is dat voor onze afdeling lastig, omdat data zo dichtbij liggen dat we die niet in de convo kunnen vermelden, omdat de datum al verstreken is. Maar ieder die zich wil inzetten voor de natuur, kan altijd contact opnemen met een van de bestuursleden, die op de hoogte is van landelijke acties.

Ik wens iedereen weer een heel goed seizoen toe met mooie excursies.

Klaske ten Grotenhuis

Ter nagedachtenis aan Ferry Groenink

Op 17 december 2010 is een van onze (oud)leden en vader van twee van onze actieve leden van de afdeling, Ferry Groenink, overleden in de leeftijd van 86 jaar.

Ferry Groenink was een echte vogelaar en daarin heeft hij veel betekend. In de eerste plaats voor zijn zoons, die in de voetsporen van hun vader verder zijn gegaan en net als hij elk piepje en tjlpje van iedere vogel in de omgeving kennen, maar ook voor de afdeling heeft Ferry vogelexcursies geleid. Het meest bekend, vooral bij de leden die al lange tijd bij de afdeling aangesloten zijn, zijn de vroege vogelexcursies. En met vroeg werd dan inderdaad vroeg bedoeld. Vanuit Deventer, waar het gezin Groenink jarenlang heeft gewoond, ging men 's ochtends om drie uur per fiets langs het kanaal naar de Zonneberg om de vogels een voor een te horen fluiten. Vogels beginnen namelijk de dag niet tegelijk, elke soort volgt de ander op. Zodoende kun je al die geluiden uit elkaar leren houden. En als het licht werd, konden de antwoorden geverifieerd worden. Toen een mooie tijd en nu wordt er onderweg nog wel eens verteld over die tijd.

Hoe lang Ferry en Jans lid geweest zijn van onze KNNV afdeling weet ik niet precies, wel vertelde Harry mij dat ze in de jaren '60 van de vorig eeuw door Jan Hagens bij de KNNV betrokken werden. Jan Hagens was eveneens een vogelkenner. Tot en met vorig jaar waren Ferry en Jans Groenink lid, daarna hebben ze hun lidmaatschap opgezegd omdat ze niet meer in staat waren mee te gaan en zelfs niet om een lezing bij te wonen. Zelf herinner ik me dat de familie voltallig aanwezig was bij lezingen, met name over vogels en landen waar vogels voorkwamen. Er werd dan tijdens de lezing vaak de naam van de vogel al genoemd en de kleinste verschillen binnen de soort kwamen aan de orde. Dergelijke discussies verhoogden de levendigheid in de zaal.

De familie Groenink heeft vanaf 1987 tot en met 2005 bij Harry, Annelies en Ronald aan de Langenbergerweg in het buitengebied van Bathmen gewoond. Daar heeft ze kunnen genieten van alle vogels rondom de boerderij en ook van vlinders en andere diersoorten.

Een vriendschap die lange tijd heeft stand gehouden was die met Henk Piepenbroek. Beide mannen losten cryptogrammen op en belden elkaar als ze er niet uitkwamen. Hun humor lag op eenzelfde lijn, waardoor de vriendschap jaren bleef bestaan. Nu is na Henk ook Ferry overleden, na een ziekte van zeker vijf jaren, waarin hij steeds meer achteruit ging. Veel mensen hebben tijdens de crematie afscheid van deze bijzondere man genomen, geliefd bij vogelaars en natuurlijk bij zijn familie.

Wij wensen Jans Groenink, kinderen en kleinkinderen sterkte om het verdriet te dragen.

Locatie voor lezingen

Heel wat jaren hebben we onze lezingen gehouden in het dorps huis De Pompe te Wilp. Dat is heel fijn geweest en er zijn zeker geen klachten over de locatie. Hans Grotenhuis heeft jarenlang de KNNV in het bestuur van het dorps huis vertegenwoordigd. Toch meent het bestuur voor een andere locatie te moeten kiezen. Hiervoor hebben we een aantal argumenten.

Omdat we meer samenwerken met het IVN afdeling Deventer, de laatste jaren waren er 2 lezingen per jaar georganiseerd door beide verenigingen, hielden we deze lezingen al in het Deventer natuurcentrum De Ulebelt. De afdeling van het IVN heeft een binding met deze locatie en we konden met hen gebruik maken van de faciliteiten, d.w.z. dat er geen huur wordt berekend, dat apparatuur gebruikt kan worden en dat we koffie/thee kunnen zetten voor de bezoekers.

In de toekomst kunnen ook wij als KNNV afdeling gebruik maken van deze faciliteiten.

Als bestuur vinden we ook dat de Ulebelt geschikt is voor onze lezingen. Bij binnenkomst valt direct de betrokkenheid met de natuur op. Het centrum streeft naar duurzaamheid, waar onze vereniging zich in kan vinden. Eens per jaar houdt de Ulebelt een Oogstdag, waarop de KNNV met een stand aanwezig is. Wij passen goed in hun plaatje.

Voor veel mensen uit Deventer, Olst, Wijhe, en de gemeente Lochem is de locatie dichterbij, maar helaas niet voor degenen die ten westen van de IJssel wonen. Voor deze leden willen we nogmaals benadrukken dat als ze zelf moeite hebben met de tocht naar Deventer, er afspraken gemaakt zijn over halen en brengen. Contact kan dan worden opgenomen met een van de bestuursleden, zie colofon.

We hopen dat veel leden zich bereid tonen om de lezingen bij te wonen in de Ulebelt, eenmaal de weg er naar toe gevonden leidt vaak tot een goede gewoonte geregeld onze avonden te bezoeken.

Adres: De Ulebelt, Maatmansweg 3, 7425 NC Deventer, 0570 – 653437

NB. In onze ledenvergadering van 18 maart jl. is er door enkele leden bezwaar gemaakt tegen de locatie de Ulebelt. De zaal is wat geluid betreft minder toegerust, waardoor leden die slechter horen benadeeld worden. Dit is voor het bestuur een argument om nog eens na te denken over hoe hiermee om te gaan. Bovenstaand besluit is door het bestuur genomen zonder alle leden te raadplegen, daarvoor onze excuses.

Tot slot: omdat er enkele lezingen in het seizoen 2010/2011 zeer slecht bezocht zijn (11 en 13 personen) is dat voor degene die de lezing houdt heel vervelend en voor het bestuur een reden te meer geweest de samenwerking met het IVN te zoeken en uit te komen op de locatie de Ulebelt. Wij vragen hiervoor begrip van onze leden.

Colofon

KNNV in vogelvlucht

- Zaterdag 2 april Mossenexcursie in het Wisselse Veen met de afdeling Epe-Heerde o.l.v. Mariet van Gelder Tijd: 13.00 uur.
- Zondag 17 april Excursie rond Kasteel Middachten o.l.v. Eefke van Schaik en Nienke Dijkstra Tijd: 10 uur
- Donderdag 21 april Kleine excursie Douwelerkolk o.l.v. Ronald Groenink. Tijd: 14.00 uur tot 15:30 uur.
- Zondag 1 mei Excursie Beekbergerwoud o.l.v. Dick Steenstra en Henny Wassens. Tijd: 10 uur
- Zaterdag 7 mei Excursie Wilpse Klei o.l.v. Cor Heidenrijk. Tijd: Van 09.30 uur tot ca.12.30 uur.
- Donderdag 19 mei Avondexcursie Vleermuizen in Diepenveen o.l.v. Tom Dekker. Tijd: 21.00 uur tot ca. 23.00 uur. Dit is een publieksexcursie als één van de 110 excursies in mei, omdat de KNNV dit jaar 110 jaar bestaat.
- Donderdag 26 mei Avondexcursie Gooiermars o.l.v. de heer G.J. van Dijk van waterschap Groot Salland. Tijd: 18 uur.
- Zondag 29 mei Paddenstoelenexcursie Flevoland o.l.v. Atte van den Berg. Tijd: 9.00 uur
- Donderdag 16 juni Kleine excursie Gorsselse Heide o.l.v. Gerrie Roetert. Tijd: 14:00 uur tot 15:30 uur
- Zondag 26 juni Excursie Beekbergerwoud o.l.v. Dick Steenstra en Henny Wassens. Tijd: 10 uur
- *Vooraankondiging:* Gewestelijke excursie Zaterdag 3 september Boottocht over de IJssel en over het Ketelmeer en het Vossemeer met het Gewest IJsselstreek. Tijd 9.30 uur tot 16.30 uur. Opgeven vóór 15 augustus

Sluitingsdata voor kopij

Nummer 3 verschijnt eind juni 2011.

Kopij dient voor 24 mei te worden ingeleverd bij Bien Hage, Havikshorst 33, 7414 HR Deventer, jacvs@xs4all.nl

KNNV afd.: Deventer

Secretaris: Ria de Oude-de Wolf,
Hemeltjenskampweg 5, 7431 CB Diepenveen;
secretaris@deventer.knnv.nl

Penningmeester en ledenadministratie:

Bob Maks, De Heuvel 34, 7413 AX Deventer
0570-610266, penningmeester@deventer.knnv.nl
Triodosbank, 78.67.10.438, t.n.v. KNNV afd.
Deventer te Deventer.

Jongeren tot 25 jaar die lid worden van de KNNV betalen in 2010 € 16,- per jaar. Zij kunnen zich aansluiten bij de Landelijke Jongeren van de KNNV (tussen 20 en 33 jaar). De LJ vraagt € 4,50 extra contributie voor haar activiteiten. Informatie op www.knnv.nl/lj

Opmaak en layout Quadrifolia: Roel van Schaik

